

Νοσεῖ βαρύτερα ὁ Τύπος στήν Ἑλλάδα

τοῦ Νικ. Λ. Γ. Λιναρδάτου

Συντελέστηκε τήν προπερασμένη Κυριακή ἓνα «μνημειώδες» κάζο. Ἐχει σχέση μέ τόν Τύπο. Ἐπειδή δέ οἱ ἴδιοι ἄνθρωποι ἐμπλέκονται καί στήν τηλεόραση καί τό ραδιοφώνω, μπορούμε νά πούμε, χωρίς νά ἀνακριθολογοῦμε, ὅτι οἱ παρατηρήσεις πού ἀκολουθοῦν ἔχουν ἰσχὺ σέ ὅλα τὰ ΜΜΕ(πικοινωνίας).

21 Ἰουνίου. Κυριακάτικη μεγάλης κυκλοφορίας σοβαρή, ποιοτική –κατά γενική παραδοχή– ἔφημερίδα ἐδημοσίευσε τήν εἶδηση, ὅτι ὁ πρωθυπουργός τῆς Τουρκίας Ἐρντογάν ἤρθε τήν προτεραία στήν Ἀθήνα κι ἐσουντήθηκε μέ τόν Ἕλληνα ὁμόλογό του. Μέ πολλές μάλιστα λεπτομέρειες ἀπό τή συνάντηση ὅπως τίς ἐπινόησε ὁ συντάκτης τους. Τό ἴδιο καί ἄλλες μεγάλες ἔφημερίδες ἔπεσαν στή λούμπα. Ὡστόσο, ἀπό τήν προηγούμενη μέρα, ἀπό τό Σάββατο τό μεσημέρι, ἦταν γνωστό πῶς ἡ ἐπίσκεψη εἶχε ἀναβληθεῖ. Γιά μιὰ ἔφημερίδα δέν ὑπάρχει πιό τραγικό πάθημα. Δεινό, καταστροφικό πλήγμα κατά τῆς ἀξιοπιστίας τῆς. Γκρεμίζει συθέμελα τήν ἐμπιστοσύνη τῶν ἀναγνωστῶν τῆς. «Μή δίνεις σημασία τί γράφει πάλι αὐτή ἡ φυλλάδα».

24 καί 28 Ἰουνίου. Ἐπιχειρεῖται ἀπό τή διεύθυνση τῆς ἔφημερίδας νά δικαιολογήσει τ' ἀδικαιολόγητα. Ὁμολογεῖται ὡς γενική (μέ μετρημένες ἐξαιρέσεις, λέω ἐγώ) καί συνήθης πρακτική ἡ νοθεία, ἡ παραπλάνηση, ἡ ἀνευθυνότητα, ὁ ἀντιδεοντολογικός τρόπος πού ἐπικρατοῦν στόν Τύπο, στή σύνταξη τῶν εἰδήσεων. Συνεργία τῶν ἐκδοτῶν μέ τὰ στελέχη, τοὺς συντάκτες, τοὺς σχολιαστές, τοὺς παντός εἶδους συνεργάτες. Ἀντιγράψω: «Ἐτσι πολλές φορές ἀναφέρονται [οἱ ἔφημερίδες] σέ συναντήσεις καί ἄλλες δραστηριότητες ὡς ἐάν ἐπρόκειτο γιά γεγονότα... [ὑπογραμμίζω]. Δέν εἶναι παράδοξο νά γράφεται προκαταβολικῶς [μεγάλο θαυμαστικό] ἓνα κείμενο γιά τή συνάντηση ἡγετῶν κρατῶν, καθὼς οἱ ἀνεπίσημες ἀλλά ἐγκυρες πηγές (...) ἀφήνουν νά διαρρέουν πρὸς τοὺς διαπιστευμένους δημοσιογράφους πληροφορίες γιά τή συνάντηση καί τίς ἐκατέρωθεν θέσεις [μά καλά ὁ ἐγκυρες πηγές ξέρουν καί τίς θέσεις –ἐκατέρωθεν– τῆς ἄλλης πλευράς;]. Συνήθως ἀρκετοὶ δημοσιογράφοι συντάσσουν βάσει αὐτῶν τῶν πληροφοριῶν τὰ κείμενά τους καί τὰ παραδίδουν πρὸς δημοσίευση προτοῦ λήξει ἡ συνάντηση». Καί οἱ ἔφημερίδες τὰ δημοσιεύουν. Τό ἀπόσπασμα δέν μιλάει κραιβάει ἀπό μόνο του. Τί ἀπλά! Χωρίς τύψεις. Τό φυσικότερο τῶν πραγμάτων ἡ παραπληροφόρηση ἢ ἐξαπάτηση.

Γιά τόν δημοσιογράφο ἡ εἶδηση ἦταν παλιότερα, εἶναι δέ καί σήμερα στόν διεθνή δημοσιογραφικό χώρο, τό ἄλφα καί τό ὦμεγα τοῦ ἐπαγγέλματός του. Ἐνας παλιότερος διακεκριμένος δημοσιογράφος ὁ Γιώργος Ἀνδρουλιδάκης, ἔγραφε στά «Πολιτικά Θέματα» (14-20 Ἰανουαρίου 1978): «Γενεσιουργός αἰτία καί σπονδυλική στήλη τῆς ἔφημερίδας εἶναι ἡ εἶδηση. Αὐτή συγχρόνως προσδίδει στόν Τύπο τήν τεράστια κοινωνική σημασία του [...] Ἀπό αὐτὴν τήν τεράστια κοινωνική σημασία τῆς εἰδήσεως πηγάζουν τὰ δύο βασικώτερα προβλήματα τῆς δημοσιογραφίας: τῆς ἀκριβείας καί τῆς πληρότητας τῶν εἰδήσεων καί τῆς ἐλευθεροτυπίας ἀφ' ἑτέρου». Προσέφυγα στή μαρτυρία τοῦ Γιώργου Ἀνδρουλιδάκη, διότι ἦταν ἓνας δημοσιογράφος παγκοίνως ἀναγνωρισμένου ἤθους καί ἀκεραιότητας. Ἀπὸ τό ἴδιο τό ἐπάγγελμα μάρτυρας.

ΕΣΤΙΑ

- 4 ΙΟΥΛ. 2009

Σήμερα οἱ «Ἀρχές Δεοντολογίας τοῦ Δημοσιογραφικοῦ Ἐπαγγέλματος» τῆς ΕΣΗΕΑ προβλέπουν στό πρώτο ἀρθρο: «Ὁ δημοσιογράφος δικαιούται καί ὀφείλει [...] ε. Νά ἐρευνᾷ προκαταβολικά, μέ αἴσθημα εὐθύνης καί μέ ἐπίγνωση τῶν συνεπειῶν, τήν ἀκρίβεια τῆς πληροφορίας ἢ τῆς εἰδήσεως, πού πρόκειται νά μεταδώσει». Γιά τὰ μάτια τοῦ κόσμου. Αὐτά εἶναι πλέον παλιά παραμύθια. Ἄλλες προτεραιότητες οἱ σημερινές: στόν Τύπο ὅπως καί παντοῦ. Ἀντικοινωνική ἰδιότητα ἀπληστία. Ἡ ἰδιοκτησία διαπεπλεγμένη. Μέ τὰ στή διάθεσή τῆς ἐπικοινωνιακά μέσα ὑπηρετεῖ οἰκονομικά καί ἄλλα συμφέροντα στίς ἄλλες δραστηριότητές τῆς. Οἱ ἐργαζόμενοι γι' αὐτὴν δημοσιογράφοι, οἱ πιό γνωστοὶ καί προβεβλημένοι, ἀδήλως πλούσιοι.

Ὁ γνωστός Γερμανός φιλόσοφος Jurgen Habermas (1929-) παρατηρεῖ: «...ὁ ποιοτικός Τύπος διαδραματίζει στόν τομέα τῆς πολιτικῆς ἐπικοινωνίας –ἀρα καί γιά τοὺς ἀναγνώστες ὡς πολῖτες– τόν ρόλο τοῦ «κατευθυντήριου μέσου»...» («Τό Βῆμα», 27 Μαΐου 2007). Πρόκειται λοιπὸν γιά ἓνα πολύ σοβαρὸ ζήτημα. Ἡ ἀνεπιτότητα τοῦ «κατευθυντήριου μέσου». Σέ ἄλλες χώρες ἀντιμετωπίζεται, ἡ ἐπιχειρεῖται νά ἀντιμετωπιστεῖ, κατά διάφορους τρόπους. Στή Μεγάλη Βρετανία π.χ. ὑπάρχει ἡ Press Complaints Commission. Τό 2008 ἐδέχτηκε 4.698 παράπονα πολιτῶν.

Σ' ἐμᾶς ἐγινε τό 1975 μία προσπάθεια νά ἐκουγχρονιστεῖ ἡ περί Τύπου νομοθεσία. Συνεσηθῆ ἐπιτροπή ἀπὸ τοὺς Π. Λαμπρία, Ι. Λάμψα, Ν. Λιναρδάτο, Α. Παπαστεφάνου καί Π. Δαγτόγλου. Εἰσηγητὴς καί συντάκτης τοῦ σχεδίου ὁ καθηγητὴς Δαγτόγλου. Τό σχέδιο, ὅταν παραδόθηκε ἀρμοδίως, ἐπολεμήθηκε ἀπὸ παντοῦ (ἐκδότες, δημοσιογραφικὲς ὀργανώσεις κ.ο.κ.). Τό 1981 ἐθάφτηκε ὡς παπὰ καί ψάλτη (βλ. Π. Δαγτόγλου «Τύπος καί Σύνταγμα», 1989, σελ. 339).

Αὐτό λοιπὸν τό γεγονός –ἀφύσικο καί κρίσιμης σημασίας καθ' ἑαυτὸ– ἐπέρασε περίπου στό ντούκου. Ἀλληλεγγύη συννενοήσης; Ἡ πρώτη σκέψη. Ἀντιθέτως παρουσιάστηκε σάν μεγάλο γεγονός ἡ διακοπή τῆς ἐκδόσεως μιᾶς ἀθηναϊκῆς ἔφημερίδας πανελληνίας κυκλοφορίας. Γεγονός ἀναμενόμενο ἀπὸ ἀρκετὸν καιρὸ. Ἡ ἔφημερίδα ὀργανώθηκε μέ πολυδάπανη αὐταρέσκεια (World's Best-Designed Newspaper). Δέν ἐμπόρεσε νά ἀποκτήσει ἀριθμητικὰ ἀξιόλογο ἀναγνωστικό κοινὸ ἄρα, κατ' ἀρχάς, δέν μπορούσε νά σταθεῖ ὡς ὄργανο τῶν σκοπῶν τῆς ἰδιοκτησίας. Ὑστερα, οὔτε ὡς αὐτοτελὴς ἐπιχείρηση παρουσίαζε ἐνδιαφέρον ὡς ἐπὶ μεγάλων ἐλλειμμάτων. Φυσικὴ λοιπὸν ἡ κατάληξη τοῦ κλεισίματος.

Ἡ τύχη τῶν ἐργαζομένων ἡ ἐργοδοσία ἀντιμετώπισε τό θέμα μέ ἀξιεπαῖνη γενναιοδωρία: πολὺ πέραν τῶν ὑποχρεώσεων τῆς. Καί ὁμως γίνεται πολὺς σαματὰς. Ἀπεργίες: κατὰ τῶν ἄλλων ἔφημερίδων καί λοιπῶν ΜΜΕ. Παγκόσμια πρωτοτυπία. Γιά νά ἐπισπεύσουν τό κλείσιμο ὅλων; Γενικὸ συμπέρασμα. Ὁ Τύπος στήν Ἑλλάδα νοσεῖ βαρύτερα. Καί ἡ κοινωνία. Σύμπτωμα ἢ αἰτία; Θέμα γιά σκέψεις.